

TEMA 1

• Defineix el concepte de constitució:

La constitució d'un país controla les relacions entre els càrrecs públics de l'estat i controla les relacions entre els governants i el poble (ciutadans).

2–Comenta el concepte de Sobirania Nacional

Cada país ha de tenir el poder dins d'ell mateix i no ha de ser controlat per ningú que no formi part del territori d'aquest país.

3–Quins són els altres punts bàsics d'aquesta constitució?

- La Sobirania Nacional resideix sobre les corts generals
- Les corts proclamen Ferran VII com a rei.
- Les corts tenen el poder legislatiu.

4–Explica les característiques de:

Poder legislatiu: Té el deure d'elaborar i redactar les lleis d'un país.

Poder Executiu: Ha de fer complir les lleis dictades pel poder legislatiu.

Poder Judicial: Ha d'ajusticiar a qualsevol individu que hagi incomplet alguna llei.

5– Defineix sufragi i comenta els diversos tipus de sufragi que hi pot haver:

Sufragi Sensatari: Poden votar tots els homes que tinguin un cert nivell econòmic i siguin majors d'edat.

Sufragi Universal Masculí: Tots els homes majors d'edat poden votar, sense importar el nivell econòmic que puguin tenir.

Sufragi Universal: Tot ciutadà i/o ciutadana major d'edat té dret a votar.

Síntesis:

Guerra Gran:

Va ser una batalla armada que va enfrontar als països d'Espanya i França entre 1793 i 1795. L'exercit espanyol va situar tres fronts a la frontera amb França, un d'ells, que estava situat a terres catalanes, fins i tot va aconseguir ocupar el Rosselló, però França va contraatacar i va ocupar parts de Navarra i Guipúscoa i les ciutats de Vitòria, Bilbao, Girona i Figueres. Les milícies de la Junta General del principat van aconseguir fer fora les tropes franceses de les ciutats catalanes.

Per tal d'acabar amb la Guerra, Espanya i França van signar el Tractat de Basilea, amb el qual França es comprometia a retornar tots els territoris que havia ocupat a Espanya.

Motí d' Aranjuez:

Fou un aixecament revolucionari popular comandat pel partit del Príncep Ferran que es va dur a terme pel març de 1808 a Aranjuez, on residia la família reial.

Es va fer per mostrar el malestar de la gent després de que el tractat de Fontaineblau fos signat i per la mala gestió del ministre GODOY.

Aquest motí va obligar a Carles IV a destituir a Godoy i al cap de dos dies va abdicar en favor del seu fill Ferran, que es va convertir en el nou rei d'Espanya, FERRAN VII.

Corts de Baiona:

Va ser una reunió entre Carles IV, Ferran VII (rei d'Espanya) i Napoleó (entre altres) que es va fer el 3 de Juny de l'any 1808 a la ciutat francesa de Baiona. En aquesta reunió el francès va aconseguir que els espanyols li donessin el control del país y va ser reconegut com a rei d'Espanya, encara que després va acabar sent-ho el seu germà JOSEP I, i es va fer una constitució gairebé idèntica a la de França.

Guerra de la independència:

Fou la reacció i revolució del poble espanyol que es va girar contra el poder que França tenia sobre Espanya després del tractat de Fontainebleau que va durar des de Febrer de 1808 fins a 1814.

Després d'una sèrie d'aixecaments desorganitzats, sense armes i sense èxit, es van començar a organitzar les JUNTES PROVINCIALS, constituïdes per nobles i burgesos, per a dirigir la lluita contra el francès. Aquestes juntes estaven construïdes al voltant de la JUNTA SUPREMA CENTRAL i es va crear un govern provisional en representació de Ferran VII i van sorgir una sèrie de guerrilles en contra de Josep I Bonaparte i de l'exercit francès. Al Juliol de 1808 Napoleó entra a Espanya, derrota l'exercit espanyol i retorna la corona al seu germà Josep, però el camp seguia en mans de les guerrilles.

A principis del 1812 comença una ofensiva d'Espanya (juntament amb els seus aliats anglesos), hi van haver moltes alternatives fins al juliol del mateix any en que els aliats van vèncer les tropes franceses a Salamanca. Napoleó estava ocupat amb la campanya de Rússia i les tropes franceses van anar retrocedint fins que van tancar-les a Barcelona, on pretenien quedar-se, però al 1814 les tropes hispanoangleses van assetjar Barcelona i van fer fora als francesos. Ferran VII havia estat alliberat al març, poc abans de que Napoleó abdiqués. La guerra va portar la fam, les malalties, la mortaldat, la parada de l'increment d'agricultura, etc.

Corts de Cadis:

Va ser una assemblea de diputats reunits a Isla de León (actual San Fernando), Cadis i Madrid del setembre de 1810 al maig de 1814.

Es van reunir durant el regnat de Josep I, en plena revolta antinapoleònica, sota la pressió del grups cultes i liberals minoritaris, que proposaven la promulgació d'una constitució política per a la monarquia espanyola per tal de liquidar l'antic règim i transformar la monarquia en un estat liberal. Les corts eren formades per diputats nacionals (no estamentaris) reunits en cambra única i elegits a través d'una elecció escalonada, primer entre les parròquies i després entre corregiments de cada província.

1793– Comença la GUERRA GRAN

1795– Acaba la GUERRA GRAN

Tractat de Basilea

1805– Derrota Hispanofrancesa a la batalla de TRAFALGAR.

1807– Espanya (Godoy) firma el tractat de FONTAINEBLEU amb Napoleó.

1808– Motí d'Aranjuez

Corts de Baiona

Comença la GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA

Es crea la JUNTA SUPREMA CENTRAL CENTRAL.

S'inicien les CORTS DE CADIS.

1812– Espanya i Anglaterra firmen una aliança contra França.

Es promulga la CONSTITUCIÓ.

1814– Acaba la GUERRA DE LA INDEPENDÈNCIA amb Victoria ESPANYOLA.

Ferran VII torna al poder.

1820– Ferran VII accepta la constitució.

Comença el trienni liberal.

1823– Acaba el trienni liberal

1830– Neix la princesa ISABEL.

S'aprova la llei que abolia la llei sàlica, però no es publica.

1833– Mor Ferran VII.

1837– Es restableix la constitució.

1840– Acaba la I Guerra Carlina

Espartero es nomena regent.

Sobirania Nacional: El poder regeix en la nació, considerada com a entitat real i diferenciada de tots els seus habitants. Defensa el sufragi censatari que servirà per a elegir un parlament.

Sufragi Censatari: Suposa el dret a votar per als ciutadans que tinguin un determinat nivell econòmic (molt alt).

Moderats: Va ser un grup polític liberal que va regnar de 1844 a 1851 i de 1856 a 1865. Estaven a favor de la sobirania nacional i creien que en ella havia d'estar el poder de la corona i de les corts. El monarca tenia el poder legislatiu i l'executiu estava per sobre del consell i de les corts.

Narvaez: Va ser un militar i liberalista moderat que va confirmar la seva brillant carrera militar durant la Guerra Carlina. Va ser president del Govern des de 1844 fins a 1851 i del 1856 fins al 1865. Al 1838 va organitzar una junta revolucionària i això va fer que Espartero es posés en contra seu. Quan Espartero va acabar la seva regència, Narvaez va passar a ser una de les claus de la dècada moderada. Va ser un dels inspiradors de la política dels moderats davant de la dels Carlins i de l'església.

Després del bienni progressista agafa una postura més conservadora i torna a ser president del govern des de 1856 fins a 1865, quan es va veure forçat a dimitir.

Progresistes: Va ser un Grup polític que va governar... Segons ells les corts havien de controlar la Sobirania Nacional i ampliava una mica més el sufragi. Estaven en contra dels moderats i de l'excessiu poder del rei. Defensaven també la llibertat de premsa i d'expressió que no existia amb els moderats.

Espartero: Va ser el màxim exponent del liberalisme progressista al país. Va ser regent des de 1840 fins a 1843, quan va haver de dimitir després de la revolta de Barcelona i després d'haver-la bombardejat. Així la gent va despertar un fort sentiment de rebuig cap a ell. Es va exiliar i uns anys després (1854) va tornar al poder, encara que només durant 2 anys.

O'donell: Va ser un militar i polític unionista que va destacar en la guerra gran i en la guerra de la independència. Va ser regent durant el cautiveri de Ferran VII. Se li atribueix la desamortització eclesiàstica i la instauració de la constitució de 1845.

Pluralistes: Van ser un grup polític liberal de caire moderat però amb ideologia similar a la dels progressistes més liberals, que va governar durant l'any 1856, després del fracàs dels progressistes. El partit va estar en mans del general O'donell fins a la seva mort al 1876, quan va passar a substituir-lo Serrano.

Bienni progressista: Va ser el retorn dels progressistes al govern, amb Espartero al capdavant, després de la mala gestió i corrupció del règim moderat. Els progressistes van tenir el poder durant dos anys; del 1854 al 1856. El nou govern va intentar canviar la constitució per una de més liberal que havia de ser la de 1856, però no es va arribar a promulgar mai. A diferents zones de l'estat i sobretot a Catalunya es van fer les primeres vagues i es van cremar màquines i fàbriques en senyal de protesta contra la poca remuneració econòmica i l'excés d'hores a treballar. El règim progressista va acabar quan Espartero es va veure obligat a dimitir després de la reacció del poble a fets com la desamortització del 55, la precarietat laboral o el bombardeig de Barcelona.

Al bienni progressista hi trobem els primers moviments obrers al nostre país així com les primeres organitzacions de treballadors.

Partit demòcrata: Va ser un grup polític que es va formar a partir de la part més liberal del partit progressista. Es va formar l'any 1873 i pràcticament va desaparèixer al 1893 quan la majoria dels seus integrants es van passar al partit Liberal.

Defensaven i proporcionaven la llibertat d'expressió, de reunió, d'associació i de consciència.

Aquest partit va ser el primer de demanar públicament que el sufragi havia de passar a ser UNIVERSAL MASCULÍ.

Partit republicà: Va ser un partit polític espanyol inspirat en les idees federalistes de Pi i Margall que es va crear després de la revolució de 1868 i que va tenir un paper força actiu fins al final de la primera república i va desaparèixer definitivament a finals del s.XIX. Aquest partit va tenir molt èxit a Catalunya i entre la petita burgesia i les classes obreres. Durant la primera República es divideix en UNIONISTES i FEDERALISTES. Aquest partit va influir molt en l'implantació de la primera República i en el federalisme així com en la vida

política de les classes baixes.

Isabel II: Va ser reina Espanyola i filla de Ferran VII i Maria Cristina de Borbó, va regnar des de 1833 fins a 1868. El seu accés al tron va causar les Guerres Carlines. Abans de poder regnar, de ser major d'edat, van ser regents Ma Cristina de Borbó i el General Espartero. Es va casar amb Francesc d'Assís però el matrimoni va ser un fracàs. El seu regnat es va caracteritzar pels conflictes entre liberals i absolutistes i entre moderats i progressistes. Al 1868 va ser desterrada a causa de la revolució de setembre de 1868 i acabà abdicant en favor del seu fill ALFONS XII.

Regència d'Espartero: Va ser el primer pas de l'antic regim cap al liberalisme, va durar de 1840 a 1843. El general Espartero va ocupar el càrrec de regent que havia deixat vacant Ma Cristina de Borbó (Isabel II encara era menor d'edat). Es caracteritza per la forta oposició que va rebre Espartero per part dels moderats. Espartero va fer esclatar un alçament a Barcelona al 1843 després d'haver bombardejar la ciutat per contrarestar l'aixecament de la burgesia Barcelonina en contra dels progressistes.

Espartero, durant la seva regència, va fer el primer pas per aconseguir el liberalisme, ja que va ser el primer regent que no formava part de la reialesa.

La Guerra dels Matiners: Fou un aixecament de partides armades de pagesos que protestaven per la crisi agrària, els alts impostos i les lleves per als exercits, que va durar des de 1846 fins a 1849. Semblava un aixecament carlí més, per això se'l va anomenar la II GUERRA CARLINA.

Les partides van ocupar Cervera i es va produir la intervenció del general Cabrera, que venia de França.

El manifest del Manzanares: Es un document redactat per Cánovas del Castillo per tal de donar contingut polític a la insurrecció de 1854 i alhora estendre-la per tot el país. Es va redactar el 7 de Juliol de 1854 i prometia descentralització, reforma electoral i restabliment de la milícia nacional, entre d'altres coses.

El manifest va estendre la insurrecció liberal-progresista per tot el país i Isabel II va haver de designar Espartero com a cap de Govern, aquí va començar el Bienni progressista.

Constitució de 1869: Va ser una carta Constitucional aprovada per les corts constituents. Es va promulgar després del triomf de la revolució de 1868 i es va aprovar definitivament al 1869. Donava sobirania a la monarquia i a les corts. Les corts tenien el poder legislatiu i el rei i els ministres l'executiu, encara que les corts podien censurar les decisions d'aquests. El senat reconeixia els drets individuals de les persones i abolia la censura. Tot i ser molt progressista va ser origen de discussions entre els monàrquics i els republicans. Es considera la primera constitució democràtica de la història d'Espanya.

General Prim: Va ser un militar i polític català de tendència liberal que va viure entre 1814 i 1870 quan fou assassinat i va ser cap de govern al 1869. Va lluitar contra els carlins a Catalunya, el 1842 es va aixecar en contra d'Espartero i va donar suport a Serrano. Va ser capità general de Puerto Rico. Al 1855 s'estableix a la Unió Liberal d'O'donell. Després d'un període pel Marroc i per Mèxic torna a Espanya i intenta diferents pronunciaments amb poc èxit.

Després de la mort d'O'donell rep el suport de la Unió Liberal i planeja un aixecament armat: la revolució de 1868 que enderroca a Isabel II.

Va buscar rei en diverses cases reials europees i això el va portar a la mort. Va ser el màxim defensor de l'arribada d'Amadeu de Savoia o AMADEU I d'Espanya.

General Serrano: Fou un general i polític andalús de caire liberal progressista. Va néixer el 1810 i morí al 1855 i va ser president del govern provisional després de la revolució de 1868 i després del cop d'Estat del

General Pavia. Va destacar com a militar en la I Guerra Carlina, va col·laborar amb Espartero fins que va participar en el seu enderrocament al costat de PRIM i NARVAEZ.

Al 1856 dona suport al cop d'Estat d'O'Donell i després va ser capità a Cuba. Va participar en la revolució de 1868 i conspirà contra la I República. Va tenir un paper polític força important fins a la restauració.

Amadeu de Savoia: Va ser Duc d'Acosta i rei d'Espanya, fill de Víctor Manuel II d'Itàlia i de la casa de Savoia. Va néixer al 1845 i va morir al 1890. El seu regnat a Espanya va durar de 1871 a 1874. Va ser elegit i proclamat rei per les corts. Va tenir un regnat difícil, i els seus partidaris es van anar dividint formant noves formacions polítiques (constitucionalistes i radicals). L'oposició ho va aprofitar i després d'una sèrie de revoltes manifestacions del moviment obrer organitzat, Amadeu I d'Espanya va abdicar i va haver de tornar a Itàlia. Amadeu de Savoia va ser el primer i únic rei elegit per les corts i no espanyol i l'últim abans de la I República.

La primera República

República Federal: Va ser un règim implantat a Espanya que defensava la descentralització de l'estat i dividia a aquest en diferents comunitats històriques. Va ser proclamada al Juny de 1873 i va durar prop d'un mes. Pi i Margall en va ser el president i es va elaborar una nova constitució que no es va arribar a aprovar mai per culpa d'una sèrie d'insurreccions a tot el país.

Va ser un autèntic fracàs, però va servir perquè es desenvolupés el moviment cantonalista i la revifada de les forces Carlines.

Cantonalisme: Es un sistema de descentralització estatal que consisteix en una organització social i política en cantons federats. Es va desenvolupar com a doctrina política a Espanya després de la proclamació d'un govern Federal al Juny de 1873 i va anar perdent força en els mesos següents. Va adquirir trets molt violents i tenia molta força a la zona de Cartagena. Aquest cantonalisme incontrolat va fer dimitir a Pi i Margall, que va ser substituït per Nicolás Salmerón. I també va ser aprofitat pels Carlins que van establir partides per molts punts de l'Estat i controlaren totalment Guipúscoa, Biscaia i Navarra.

Pi i Margall: Va ser un Polític republicà federalista Català que va néixer al 1824 i va morir al 1901 i va ser president de govern de Juny a Juliol de 1873.

Al 1874 es va instal·lar a Madrid i intentà formar un partit demòcrata revolucionari i fomentà la lluita contra la reacció. Després d'exiliar-se a París torna a Barcelona i fou elegit diputat per la ciutat i va esdevenir màxim representant del partit Republicà Democràtic Federal. Durant la Primera República va ser ministre de governació i president de Govern, però va haver de dimitir perquè va ser acusat de consentir les insurreccions cantonalistes.

Les idees federalistes i cantonalistes de Pi i Margall es van difondre per tot l'estat i van provocar l'expansió del federalisme i el cantonalisme per tot Espanya.

Estanislau Figueras: Polític i advocat català que va ser membre del partit progressista, del partit Democràtic, i posteriorment, dirigent del partit Republicà. Va viure de 1810 a 1882 i va ser cap de Govern del febrer de 1873 fins al Juny del mateix any.

Va ser diputat per Tarragona al 1851, va ser desterrat de Navarra per la seva actitud hostil amb els moderats. Al 1869 va ser elegit diputat per Barcelona, Vic, Tortosa i Madrid alhora i passà a encapçalar el Partit Republicà.

Va ser el primer president de la I República Espanyola, aconseguí aturar l'intent de proclamar l'Estat Català.

Emilio Castelar: Va ser un polític republicà andalús que va néixer al 1832 i va morir al 1899 i va ser president de la I República Espanyola del setembre de 1873 fins al febrer de 1874.

Va estudiar dret i filosofia i lletres a Madrid, defensava la democràcia i el republicanisme, però estava en contra del federalisme de Pi i Margall pel seu caràcter socialista.

Fou diputat del partit Republicà a les corts del 1868 i quan es va acabar la I República Espanyola va moderar les seves posicions republicanes.

Salmerón: Fou un polític republicà andalús que va néixer al 1838 i va morir al 1908 i va ser president del govern del Juliol al Setembre de 1873.

Va ser dirigent del Partido Democrático, al 1871 fou diputat, i amb la I República ministre de Gracia i Justícia i president del Congrés a part de president del govern. Va formar una facció més de dretes de la República i això va provocar una intensificació del cantonalisme i hagué de cridar a Pavia i Martínez Campos per reprimir-lo.

General Pavia: Va ser un militar i escriptor andalús que va néixer al 1827 i va morir al 1895. Es revoltà amb el general Prim a Villarejo. Durant la I República reprimí el cantonalisme i el Carlisme i donà suport a Castelar. Al 1874, per evitar l'establiment d'un règim federal, assaltà les Corts i les dissolgué, i així enderrocà la I República Espanyola. Fou Capità General a Catalunya i de Castella de Nova.

Passà a la història pel cop d'estat que va acabar amb la I República Espanyola.

Economia del S. XIX

Demografia espanyola i Catalana: Al S. XIX la demografia espanyola va patir una forta davallada a causa de les diferents guerres, les epidèmies i la immigració. Com que al país hi havia una forta crisi econòmica, molta gent va marxar del país per buscar un futur millor. Els principals destins dels espanyols van ser Amèrica del Sud (Argentina i Cuba), Algèria o Tunísia, entre d'altres. Els immigrants espanyols van córrer diferent sort, alguns van esdevenir grans empresaris i d'altres van tenir força dificultats.

Al llarg de la primera meitat del S. XIX fins al 1880 les taxes de mortalitat van pujar, així com les de natalitat, i a partir de llavors, les dues van baixar força al conjunt de l'estat i més encara a Catalunya.

Les migracions interiors també van ser força actives, així, molts murcians, andalusos, valencians i aragonesos van arribar a Catalunya, cosa que va fer que la densitat de població pugés del 27'4 h/km² a 54'8 h/km².

L'agricultura a l'estat Espanyol: Espanya sempre va estar un país amb una forta economia agrària, a mitjans del s XIX hi havia un 64% de població que es dedicava a l'agricultura, aquests però no estaven gaire contents ja que la majoria de les terres no eren de propietat i estaven molt mal repartides.

Als s. XIX van arribar nous conreus a Espanya com ara el blat de moro, les patates, algunes fruites, etc. Els instruments i les eines també van millorar, també cal destacar l'aparició d'adobs naturals i químics, dels primers canals de regadiu, etc. Semblava que l'agricultura millorava, però als últims vint anys de segle hi va haver una forta crisi; la arribada de diferents plagues com la de la fil·loxera que va arribar al 1865 provinent de França i afectà a les vinyes, moltes d'aquestes van haver de ser arrancades i el cultiu de vinya es va anar perdent.

Liberalisme econòmic: Va ser una doctrina i sistema econòmic basat en la convicció que la llibertat de comprar i/o vendre productes on sembli més adequat a cadascú. Va ser impulsada per l'escocès Adam Smith durant el s. XVIII. Defensa que tots els beneficis individuals aporten benefici general i la llei de l'oferta i la

demanda, per la qual el preu del producte pot pujar o baixar en un moment donat. Aquest sistema fou anomenat lliurecanvisme i suposava la supressió de duanes i així qualsevol producte es podria vendre a arreu del món a gairebé el mateix preu.

Les idees d'Adam Smith van canviar molts sistemes econòmics d'Europa i també d'Espanya, on es van anar succeint el lliurecanvisme i el proteccionisme.

Proteccionisme: Va ser una doctrina econòmica que pretenia defensar el consum de productes nacionals que es va desenvolupar durant el s. XVIII. Els partidaris del proteccionisme demanaven que es poguessin els impostos duaners per a importar o exportar productes, així resultaran més cars i pocs els consumiran.

A Espanya hi va haver molta afinitat cap al proteccionisme, sobretot a regions com Catalunya, ja que la producció industrial hi era escassa i cara.

Aquest sistema es va implantar a l'estat Espanyol i també va ser la base de sistemes autàrquics posteriors.

Colònies industrials: Són les zones ocupades per les fàbriques i les vivendes dels treballadors. Comencem a trobar-ne a partir de 1850 i solen estar situades a la vora dels rius per tal d'aprofitar l'energia de l'aigua per a fer funcionar la fàbrica. A més de la fàbrica en si i els habitatges també hi trobem tots els serveis necessaris per als treballadors com ara escoles, esglésies, economats, envelats, etc.

Els obrers estaven força aïllats i no rebien informació dels nous corrents d'ideologia revolucionària, això feia que l'empresari els pogués tenir controlats i més o menys contents cobrant poc i treballant moltes hores.

Berguedana: És el nom que rebia una màquina manual de filar construïda a Berga per Ramon Farguell a finals del s. XVIII, i que va ser usada a Catalunya fins al voltant del 1870. També se la anomenava maixerina.

Selfactina: És una màquina de filar, usada durant el s. XVIII, en la qual les operacions de l'estiratge, de la torsió del fil i del seu enrotllament es fan de manera automàtica i intermitent, produint l'antic treball que es feia a mà amb el fus i la filosa.

Document 10. Pàgina 52

- **Defineix els conceptes de lliurecanvisme i proteccionisme tenint en compte tot el que has estudiat.**

El proteccionisme és una doctrina econòmica que vol defensar el consum de productes fabricats a la pròpia nació tot establint drets o aranzels de duana alts per tal d'encarir els productes estrangers. El lliurecanvisme, en canvi, suposa la suprimició d'aduanes per aconseguir que un producte es pogués vendre a un preu similar allà on es vulgui.

- **Després d'haver llegit atentament el text de Joan Güell, quina és la conclusió que es pot treure d'aquesta anècdota imaginària?**

Podem deduir que Joan Güell va ser un dels més grans defensors del proteccionisme a Catalunya. A més, també podem veure el caràcter estalviador i pràctic dels productors de l'època.

- **En quin sentit es pot dir que aquest text és un text que defensa el proteccionisme?**

Podem dir que és un text que defensa el proteccionisme perquè Joan Güell critica la opció de lliurecanvisme que porten a terme els productors i comerciants estrangers amb la intenció que els productes estrangers siguin més cars.

- **En quin sentit diu l'autor del text que l'operació descrita és brillant?**

Ho diu en el sentit de que els productors que han fer la compra han guanyat o deixat de perdre (en teoria) els dos duros de diferència entre el producte estranger i el nacional.

- **Si això que explica fos real, que hauria passat amb la producció tèxtil catalana i la producció de cereals castellana?**

Possiblement la producció estrangera li hauria guanyat terreny a l'espanyola i aquesta i aquesta no podria tirar endavant perquè tothom compraria el producte estranger pel fet de que aquest era més barat.

- **Per evitar els resultats descrits, els proteccionistes defensaven que s'havien de pagar drets de duanes. Explica com influeix la imposició d'Aranzels en el comerç de la producció agrícola o industrial d'un país.**

Si els exportadors estrangers paguen aranzels, els seus productes pujaran de preu, es a dir, seran més cars, i el consumidor, per tal d'estalviar, comprarà els productes que han estat produïts a la pròpia nació

- **Anota'n els beneficis i inconvenients, tant per als productors com per als consumidors.**

Pels consumidors els producte pot sortir més car ja que, passi el que passi, hauran de comprar-lo, alhora també poden aconseguir el producte a millor preu si els productors nacionals i estrangers entren en una guerra de preus.

Document 15, Pàgina 57

LA COLONIA GUELL

- **Defineix el concepte de colònia febril:**

És una zona ocupada per les fàbriques, les vivendes dels treballadors i tots els serveis que aquests necessiten (església, escola, economat, etc.). Solen estar situades a prop dels rius per aprofitar l'energia de l'aigua.

- **A quina comarca està situada Santa Coloma de Cervelló? Explica'n la situació tenint en compte la proximitat de Barcelona i el seu port: aquesta fàbrica tenia facilitats geogràfiques per rebre les primeres matèries i per exportar productes?**

Santa Coloma de Cervelló es al Baix Llobregat, comarca regada pel riu Llobregat. Al ser tant a prop de Barcelona, tenia força facilitats per poder transportar els seus productes; tant per mar com mitjançant el ferrocarril.

- **Què es fabricava en aquesta colònia?**

La colònia Güell era una colònia tèxtil, per tant s'hi produïen filats i teixits.

- **Quines eren les màquines més importants que tenia? Quines altres màquines i devia haver a part de les que s'esmenten al text?**

La maquinista terrestre i marítima i una sèrie de filar, de teixir, de tenyir, etc.

Hi devien haver màquines de cosir i filar com ara la selfactina, la Berguedana o la Mule-Jenny

5-Quina mà d'obra devia tenir? D'on devien ser els obrers? A més d'obers, quin altre tipus de treballadors hi devia haver, a la colònia?

La mà d'obra devia ser gent de classe baixa, que vivia prop d'allí o que eren immigrants andalusos, murcians, etc., i que per tant, vivien a la colònia. Hi devien haver empresaris, transportistes, els dependents de les botigues, el rector de la parròquia, el mestre d'escola, etc.

- **Com estava estructurada la colònia? Quins serveis de primera necessitat i culturals hi havia? Descriu com t'imagines que podia ser la vida a la colònia. Anota'n els avantatges i els desavantatges.**

A la colònia totes les decisions les prenia l'empresari. Els treballadors disposaven de comerços, fondes, cooperatives, escola, església, ateneu, etc. No hi havia alcalde i per tant totes les decisions eren seves.

La vida a la colònia devia ser molt monòtona i força esgotadora, però també tenia coses bones; tenir una vivenda segura, els serveis necessaris a prop, etc.

- **A l'antiga colònia es conserva una obra arquitectònica important. Saps quina es? Si pots, busca informació sobre aquesta obra.**

És l'església de la Colònia Güell, d'Antoni Gaudí de la qual només es va construir la cripta. És una de les obres més importants de Gaudí i de l'arquitectura en general.

Document 16 Pàgina 59

LOS ALTOS HORNOS DE VIZCAYA

- **Llegeix el text sobre els Altos Hornos de Vizcaya. Anota'n les paraules tècniques que no coneguis i busca'n el significat:**

Comandita: Societat en la qual un o uns quants associats s'encarreguen de la gestió i són responsables dels deutes de l'empresa. Els altres, els comanditaris, només aporten fons i resten apartats de la gestió.

- **Elabora un eix cronològic de l'evolució de la indústria siderúrgica a Biscaia amb les dades que hi ha al text de la pàgina anterior i al document.**

1861-79:Biscaia produeix el 23% dels lingots espanyols.

1882: Es creen la Vizcaya i Altos Hornos.

1885: Primer lingot d'acer Bessemer a Espanya.

1888-1889: S'encén el primer forn Martin-Siemens.

1892-1893: L'acer s'imposa al ferro de forma definitiva.

1898: Mor Vilallonga.

1902: Altos Hornos, La Vizcaya i La Iberia es fusionen.

1880-1913: Biscaia aporta un 66% dels lingots produïts a Espanya.

- **Fixa't en la relació que hi havia entre els industrials catalans i la siderúrgia basca. Per que creus que**

devia existir aquesta relació? Explica qui era Manuel Girona.

Realment és una relació curiosa i això passa perquè tant el País Basc com Catalunya tenen els suficients recursos (naturals, econòmics, humans, etc.) per tal de mantenir una producció òptima.

MANUEL GIRONA va néixer a Tàrraga al 1818 i va morir a Barcelona al 1905. Va crear el Banc de Barcelona, va participar en el finançament de la xarxa ferroviària, del nou port de Barcelona, del Teatre del Liceu i de l'exposició Universal del 1888. Va ser alcalde de Barcelona (1876), creador del Banc Hispano Colonial i del Banco Hipotecario de España entre d'altres.

Cánovas del Castillo el volia nomenar ministre de finances, però ell ho va rebutjar. Va restaurar el castell de Castelldefels, va parlar la façana de la catedral de Barcelona...

Entre les seves obres sobresurten Ensayos para arreglar el crédito y mejorar la situación de España (1865) i Arreglo y estimación de la deuda pública de España (1880).

Document 19. Pàgina 63

LINIES FERRIES A ESPANYA I CATALUNYA

- **Quin criteri es va seguir per construir la xarxa ferroviària espanyola? Quina va ser la primera línia que es va construir a Espanya?**

La xarxa ferroviària es va construir tenint en compte les rutes comercials espanyoles i catalanes. La primera que es va construir va ser Madrid – Aranjuez.

- **Escriu tot el que sapiguis sobre la xarxa ferroviària espanyola:**

La xarxa ferroviària espanyola es va començar a construir cap als anys 1840 amb les línies Barcelona – Mataró i Madrid – Aranjuez. Posteriorment es van construir línies fèrries de més llargada com la Barcelona – Saragossa – Madrid o la Sevilla – Còrdova.

Ja més recentment altres línies llargues i complementaries com la Barcelona – València o la Madrid – Ciudad Real – Còrdova (principals), la Utiel – València, o la Girona – Portbou (Complementaries).

- **Quins avantatges consideres que va tenir el ferrocarril, tant des d'un punt de vista polític com humà com econòmic? Creus que va fer millorar el comerç? Explica-ho.**

L'aportació del ferrocarril va ser una aportació molt positiva, tant per la població (que es podia desplaçar d'una forma més ràpida, econòmica i còmoda) com per les empreses (que podien moure mercaderies més ràpidament i econòmicament).

- **Observa el mapa de Catalunya. Fes un eix cronològic que mostri les dates en que va arribar el ferrocarril a les localitats esmentades. Analitza l'eix cronològic que has fet.**

1848: Barcelona i Mataró

1854: Granollers

1855: Sabadell

1856: Terrassa, Reus i Tarragona.

1859: Martorell i Manresa.

1860: Lleida

1862: Girona

1867: Tortosa

1868: Ulldecona

1876: Vic

1887: Salou i Palamós.

1892: Igualada i Flix.

1911: Olot

1922: Puigcerdà

1924: Balaguer

1928: Banyoles

1931: Núria

1951: la Pobla de Segur.

Al principi es van fer petites línies, després es van unir les principals ciutats com Lleida, Tarragona, Manresa, etc. I posteriorment es van anar desenvolupant altres ramificacions per a tenir Catalunya completament comunicada.

- **A més de Barcelona, quines altres ciutats van tenir ferrocarril fins al 1880? Quina explicació econòmica se'n podria deduir?**

Madrid, Saragossa, Lleida, Sevilla, Bilbao, Osca, València, Zamora, Màlaga, Cadis, Ciudad Real, Albacete, Múrcia, Santander, Castelló de la Plana, etc.

6-Quines comarques no van tenir ferrocarril fins al s. XX? Sabries deduir-ne el motiu?

Van ser les comarques d'alta muntanya per raons purament geogràfiques, ja que devia fer-se força difícil de fer arribar el tren a zones tan altes i difícils com Núria, La Seu d'Urgell o la Pobla de Segur.

MOVIMENT OBRER

1840-43- Mútues obreres

1843-54- Clandestinitat

1854-56- Consciència de classe obrera

1848- Publicació del manifest comunista.

1864– Primera Internacional

1868– Arribada a Espanya de representants de la primera internacional.

1870– Integració d'un grup d'obriers catalans a la primera internacional.

Els menestrals: Fou una classe social que aglutinava als hereus dels antics comerciants. Se'n comença a parlar a partir dels 1840. Els menestrals es van veure afavorits pels nous mètodes de treball de l'època i per l'ampliació de mercats i es van convertir en una petita burgesia remodelada per l'esforç, el treball i l'estalvi. Eren petits comerciants, petits industrials, etc.

Tenien ideals democràtics i van lluitar per les llibertats durant els anys 1842, 1854, 1868 i van donar forma ideològica al republicanisme federal.

Marxisme:

Va ser un pensament socialista Utòpic que rebutja el capitalisme. Aquest pensament el van tirar endavant Marx i Engels a mitjans del s XIX. Volien instaurar una dictadura del proletariat en la que s'aboliria la propietat privada. Aquesta dictadura era un pas intermèdia, ja que el que volien era la desaparició de les classes socials i de l'estat. El pensament queda plasmat en el Manifest Comunista

Marxisme + Anarquisme Primera Internacional 1864 (Londres)

L'Anarquisme:

Fou un moviment que pretenia enderrocar el capitalisme, però a diferència dels marxistes, no ho volien fer per la via revolucionària, sinó que volien inculcar aquesta doctrina a la gent i així aconseguir que els aconeximents es vagin succeint fins a arribar a aquest sistema que pretenia abolir les classes socials, la propietat privada, i on tot seria de tots.

LA RESTAURACIÓ

1874– General Pavia

1874– Antonio Cánovas

1874– (Desembre) General Martinez Campos posa fi al govern provisional

1875– Arribada d'Alfons XII

1876–Convocatoria d'eleccions generals

1876–S'aprova la constitució

Cánovas del Castillo: Va ser un polític moderat que va néixer al 1822 i va morir al 1897. Va crear el partit alfonsí durant l'any 1874. El seu partit agrupava als antics membres del partit moderat. Va ser el principal precursor de la restauració tornant a les tradicions del país i restablint la monarquia borbònica en la figura d'Alfons XII, fill de l'exreina Isabel II.

Pràxades Mateo Sagasta: Va ser un polític castellà nascut a Logroño el 1827 i mort a Madrid al 1903. Participà com a progressista en la revolució del 1854.

Anys després va conspirar contra Prim i això va provocar que hagues d'exiliar-se. Al 1868 torna a España i s'uneix a Serrano i aconsegueix ser ministre de governació, Vota a Amadeu de Savoia com a rei. Establí amb Cánovas el pacte del Prado al 1885.

Alfons XII: Va ser rei d'Espanya, fill d'Isabel II. Nasqué al 1857 i morí al 1885 a Madrid. Rebé la corona al 1875 (després de que Cánovas convencés a Isabel II per que renunciés a ella) gracies a la creació del partit Alfonsí de canovas que permeté la ja coneguda com a Restauració Monarquica. El rei posà fi a la Guerra Carlina i a la de Cuba (1878) (per això se'l coneix com al pacificador) Va promulgar la constitució de 1876.

TEXT 2

- **Descriviu el mapa, destaqueu quines eren les àrees d'Espanya amb major presència d'organitzacions obreres en el període 1868–1873 i assenyaleu-ne les causes.**

Aquest mapa mostra la situació de l'obrerisme espanyol i més concretament català entre 1868 i 1873. La zona on hi havia més organitzacions obreres era Catalunya, encara que també n'hi havia força a Andalusia, València i les dues Castelles, per contra la presència era gairebé nul·la a Canàries, Astúries i Galícia.

A Catalunya hi havia més organitzacions obreres perquè era on més indústria hi havia, a més, l'any 68 havien arribat a Barcelona una sèrie de representants de la primera internacional que van informar de l'organització obrera i de la primera internacional, a la qual es van integrar una sèrie d'obrers catalans poc temps després.

- **Expliqueu què era la Federació Regional Espanyola de l'AIT (primera Internacional), quins objectius tenia i quina va ser l'actuació durant el sexenni democràtic (1868–1874).**

Va ser l'adhesió a la primera internacional d'una sèrie de delegats espanyols que es va acordar l'any 1870 en *Primer Congreso Español de la Internacional*, després d'això es va crear la FEDERACIÓN REGIONAL ESPAÑOLA de la AIT.

Els dos primers anys tot va funcionar força bé, però al 1872 en el congrés de Saragossa es va produir l'escissió entre els anarquistes (que dominaven a Catalunya) i els Socialistes (que dominaven a Madrid).

- **Assenyaleu les similituds i les diferències entre les dues tendències del moviment obrer internacionalista (anarquistes i socialistes marxistes), descriviu la seva implantació geogràfica a Espanya i l'actuació de cadascun d'aquests corrents durant la primera etapa de la Restauració (1875–1898)**

Tant els anarquistes com els socialistes marxistes volien enderrocar el capitalisme, acabar amb les classes socials, abolir la propietat privada, etc. Els anarquistes ho volen fer per la via d'inculcar aquesta doctrina, i els socialistes marxistes per la via de la revolució, es a dir, instaurant una dictadura del proletariat. A Catalunya va triomfar més l'anarquisme, mentre que a les castelles es va optar per una ideologia més socialista marxista.

Durant els primers anys de la restauració els grups obrers es van moure en la clandestinitat fins al 1890. Al 1891 hi ha haver la primera vaga general de la història per demanar la jornada laboral de 8 hores.

Els socialistes es van reorganitzar i es va crear el PSOE i la UGT i al 1910 es va aconseguir que Pablo Iglesias, un representant socialista, fos diputat al congrés.

Per altra part els anarquistes es van ramificar encara més; es van dividir en sindicalistes (que volien actuar

com un sindic obrer) i antisindicalistes (que proposaven la propaganda de fer, una via revolucionària més ràpida per a destruir l'Estat monàrquic capitalista). Així van començar una sèrie d'atemptats, generalment contra l'Estat. Sobretot es van fer atemptats a Barcelona: contra l'exercit, contra la burgesia, contra l'església, etc.

TEXT 3

- **Resumiu amb paraules pròpies la idea central del text i situeu-lo en el context històric.**

El text parla de les conclusions que es van treure en el Congrés obrer de Barcelona i defensa el dret d'organització i representació de la classe obrera.

Al 1870 Prim va ser assassinat i s'estava esperant l'arribada del nou rei Amadeu de Savoia. El moviment obrer ja s'havia anat extenent a Catalunya i Espanya després de la Primera Internacional i de l'arribada dels seus representants a Barcelona. Aquell any es va produir l'integració d'un grup d'obriers catalans a la primera internacional gràcies al Congrés Obrer de Barcelona.

- **Comenteu els principals punts de discrepància que hi havia entre els partidaris espanyols del socialisme marxista i els partidaris de l'anarquisme de Bakunin.**

Tant els anarquistes com els socialistes marxistes volien enderrocar el capitalisme, acabar amb les classes socials, abolir la propietat privada, etc. Els anarquistes ho volen fer per la via d'inculcar aquesta doctrina, i els socialistes marxistes per la via de la revolució, es a dir, instaurant una dictadura del proletariat. A Catalunya va triomfar més l'anarquisme, mentre que a les castelles es va optar per una ideologia més socialista marxista.

TEXT 4

- **Describeu aquestes dades, situeu-les en el seu context històric i assenyalau quin fenomen global reflecteixen.**

El partit conservador ha estat el que ha tingut més èxit aconseguint el màxim nombre de vots en les eleccions de 1876, 1879, 1884 i fins al 1896 i sent en les altres eleccions la segona força més votada. Per altra banda hi ha el partit dels liberals que aconseguí el màxim nombre de vots els anys 1881, 1886, 1893 i essent en les altres eleccions la segona força més votada. Els republicans es situen com a tercer grup polític més votat per sota de liberals i conservadors.

- **Expliqueu les característiques principals de les forces polítiques representades en aquells anys al Congrés de Diputats, tot diferenciant les que van governar i les que van restar fora del sistema polític.**

Entre els anys 1876–1896 el partit amb més èxit va ser el conservador, que va obtenir un nombre molt elevat de vots i darrera seu hi trobem als liberals, avantatjant-se

per molt dels republicans. Així, el quadre ens permet diferenciar als dos grups polítics més importants del país. Per tant, la seva significació històrica es força notable.

- **Describeu les característiques principals del règim polític i del sistema electoral de la Restauració.**

Quan Alfons XII puja al poder, comença el moviment conegut com la Restauració. Tot això serà possible gràcies a Cánovas del Castillo, un polític moderat conservador. Defensava el tradicionalisme. Ell mateix va ser el creador del PARTIT CONSERVADOR, que agrupava als antics liberals moderats, als antics membres de la Unió Liberal i als Progressistes.

TEXT 5

- **Exposeu quin fenomen constata el text, identifiqueu les pràctiques electorals que s'hi denuncien i situeu-ne l'autor.**

Valentí Almirall deixa palès el frau del plantejament canovista. Constata fets en els quals partidaris de la Restauració es disfressaven de paisà i votaven en nom de persones no existents o difuntes. Aquest era el mecanisme mitjançant el qual els dos blocs de l'època s'asseguraven la posició de govern. A més, el governador civil de cada província imposar pel govern, s'encarregava de manipular els resultats electorals de la província afegint i traient vots.

Valentí Almirall va ser una de les figures catalanistes més importants de la dècada dels anys 1880. Basant-se en el regionalisme català de Pi i Margall va crear l'any 1882 el Centre Català.

- **Quina opinió dóna Almirall del sistema polític de la Restauració? Expliqueu en què consisteixen els dos tipus de sufragi que s'esmenten. Com respondríeu a l'última pregunta?**

Almirall creu que el sistema polític està manipulat i falsejat i mostra una actitud molt adversa a aquestes pràctiques. Era un gran defensor del sufragi universal, però es queixava de la manipulació a que aquest era sotmès.

El sufragi censatari o restringit només dona dret a votar als homes majors d'edat (25 anys) amb un determinat nivell econòmic o social. En el sufragi universal poden votar tots els homes (perquè encara era sufragi universal masculí) majors d'edat sense distinció del seu nivell econòmic o social.

Respondria l'última pregunta amb un NO rotund. Ja que Cánovas del Castillo havia afegit un punt en la constitució en la que quedava palès que el monarca tenia molt poder i molta influència sobre l'exercit i les Corts.

- **Expliqueu com es va organitzar el sistema polític de la Restauració, quines forces polítiques van hi van donar suport i quines van oposar-se al sistema?**

Cánovas del Castillo va fundar el partit alfonsí durant el sexenni revolucionari, aquest partit reclamava el restabliment d'una monarquia borbònica. En acabar la I República Espanyola, Serrano va imposar un govern provisional que només va aguantar fins a final d'any, quan el general Martínez Campos va fer el pronunciamento. Així Alfons XII va iniciar el seu regnat el 14 de Gener de 1875. Es va establir un nou govern i es van fer les bases per a una nova constitució. Es va aprovar finalment l'any 1876 i es caracteritzava pel gran poder que tenia el rei. Cánovas del Castillo va organitzar la política durant la primera etapa de la Restauració. Va proposar la creació d'un sistema bipartidista en la que liberals i conservadors es van aliar. Per aconseguir-ho es duria a terme un sistema anomenat tupinada, falsejament de vots, a través dels cacis, que s'encarregaven de comprar els vots per assegurar la Victoria de les forces aliades.

Els liberals i els conservadors van ser els dos grans blocs de la Restauració, amb Cánovas i Sagasta com a màxims representants. Les forces d'oposició van ser els republicans, els nacionalistes, els carlins, els socialistes, i els obrers.

TEXT 6

- **Situeu el text en el seu context històric i esmenteu-ne les idees principals. A més de la colònia quina altra forma d'organització de la indústria tèxtil es donava a Catalunya al s. XIX? Quines diferències hi havia entre l'una i l'altra?**

La Publicitat es va escriure l'any 1891, quan els liberals es van fer càrrec del poder i quan es va crear la Unió Catalanista. L'indústria es desenvolupava a gran ritme i la plaga de la fil·loxera va iniciar una crisi agrària molt forta.

El document parla de tot el poder que tenia l'amo d'una colònia industrial sobre tot el que en ella passava, nomenava al mossèn, al mestre, controlava les botigues, etc.

Es van crear una sèrie d'empreses situades a la plana de Lleida, que, lògicament, no podien aprofitar l'energia de l'aigua i feien funcionar les fàbriques amb carbó. Les colònies tèxtils estalviaven molt gràcies a l'utilització de l'energia de l'aigua, en canvi, les altres havien de pagar el carbó i els suposava una despesa important.

- **Descriviu les condicions laborals dels treballadors de la indústria al s. XIX, tot destacant especialment les característiques de la mà d'obra infantil i femenina, i la visió que tenien els obrers i els patrons d'aquestes condicions laborals.**

Els obrers sempre han estat sotmesos al poder dels amos. Fins a la meitat del segle no van tenir gairebé cap tipus de llibertat, però a partir de l'accés progressista al govern van aconseguir la llibertat d'expressió i la de reunió i es van començar a formar els primers grups obrers, al principi coneguts com a mútues obreres. I fins i tot es van començar a donar les primeres vagues. Això va provocar la caiguda dels progressistes, les llibertats obreres també van minvar, però aviat van aparèixer els moviments anarquistes i socialistes marxistes i al 1870 comença la participació obrera espanyola a la Primera Internacional (1864). Amb la Restauració els moviments obrers van tornar a la clandestinitat fins al 1887.

- **Comenteu les característiques de les primeres manifestacions i associacions obreres a Espanya fins a l'adhesió a la Primera Internacional (AIT), les tendències que hi havia dins del moviment obrer internacionalista i com van incidir aquestes a l'Estat Espanyol.**

La primera manifestació obrerista a Espanya va ser la Societat de Protecció Mútua de Teixidors de Cotó de Barcelona amb uns 3000 afiliats. Des de 1843 fins a 1854 les mútues obreres van quedar en la clandestinitat i a partir de llavors es van aconseguir més llibertats. Al 1864 es va fer la Primera Internacional, i quatre anys més tard van arribar a Espanya alguns representants d'aquesta que van informar als obrers, això va provocar que es crees un sindicat obrer adherit a l'any 1870. A partir de llavors, durant la restauració i posteriorment, els anarquistes i els socialistes van patir fortes discrepàncies que van desunir als obrers d'arreu.

TEXT 7

- **Resumiu les idees principals del text i situeu-lo en el context històric.**

Les bases de Manresa defensen que Catalunya hauria de disposar d'un govern propi, es a dir, d'una sobirania. Les corts, elegides per sufragi censatari, tenen el poder legislatiu.

A l'any 1892, quan es van fer les BASES DE MANRESA, els liberals eren al poder i els nacionalismes es van accelerar.

- **Qui foren i quina aportació feren al nacionalisme català Valentí Almirall, Torras i Bages i Prat de la Riba?**

Valentí Almirall va fer el primer diari en català i va publicar Lo catalanisme (1886) on establia les bases d'un futur catalanisme progressista. Va intervenir en el primer congrés Catalanista i en el Centre Català. Al 1885 va convocar una reunió i va redactar el memorial de greuges, queixant-se per la unificació del Codi Civil Espanyol i els tractats comercials, i va formar part de la comissió que va lliurar el memorial de greuges a Alfons XII.

Torres i Bages Va dirigir la secció de propaganda religiosa de la unió Catalanista, era la representació de l'església en el catalanisme polític. Al 1892 va editar La tradició Catalana el seu llibre més important en el qual definia el catalanisme en un sentit conservador i catòlic.

Prat de la Riba va ser el secretari de la Unió Catalanista el 1891 i va intervenir en les Bases de Manresa. Participà en la lliga de Catalunya però durant poc temps. Va ser un dels fundadors de la Lliga regionalista. El 1913 va ser elegit president de la mancomunitat de Catalunya. Restaurà el Palau de la generalitat.

TEXT 8

• Expliqueu els factors que, segons l'organigrama, van conduir a l'aparició del catalanisme polític

Després de la tercera guerra Carlina , els carlins catalans van decidir seguir un camí polític catalanista. Els burgesos industrials catalans van decidir adherir-se al moviment catalanista polític a causa de la seva nul·la participació en el govern espanyol. Reivindicaven un proteccionisme econòmic que trencaria amb els tractats comercials que Espanya estava mantenint amb Anglaterra i França.

La Renaixença, en l'àmbit cultural, també va ajudar en el desenvolupament del catalanisme amb autors com Aribau o Verdaguer. També va influir bastant la política republicana federal de Pi i Margall que defensava la descentralització de l'estat.

• Comenteu tres exemples significatius referits al redreçament cultural català durant el segle XIX: personatges, fets rellevants, moviments culturals, premsa...

Els personatges literaris més recordats de la renaixença són Eugeni d'Ors, Aribau, i Verdaguer amb obres com Oda a la Pàtria, Canigó o Lo Gaiter del Llobregat que van donar molt sentit al catalanisme.

Van aparèixer nous diaris i periòdics de caire nacionalista com la Renaixença.

5

Febrer– Juny 1873-----Figueras

Juny – Juliol 1873-----Pi i Margall

Juliol– Setembre 1873-----Salmerón

Setembre 1873–Febrer 1874-----Castelar

Nom: Josep Ma

Cognoms: Calafell Sala

Curs: 2n de Batxillerat

CURS 2002/2003